

HET werk aan het Huis van Brecht is voor een aantal leden van de Heemkundige Kring Breda (HKB) aanleiding om in de geschiedenis van het pand te duiken. Ze speuren bijvoorbeeld in archiefstukken naar sporen van vroegere bewoners. Namens de heemkundige werkgroep hebben de heren J. van Roon en L. Moelands onlangs in het Florijn College een lezing gegeven over hun bevindingen.

De hoek van de Kraan- en Cingelstraat is reeds in de 14e eeuw bebouwd. Het 'huidige' Huis van Brecht heeft dus een ouder pand als fundament. Huidige tussen aanhalingstekens omdat het na een haast onafzienbare reeks verbouwingen nog slechts gaat om de kern van de historische woning.

Godevaart van Brecht heeft het 'huidige' huis in 1525 op laten trekken. „Er worden ook wel andere jaartallen genoemd, maar wij nemen aan dat 1525 het bouwjaar is. Het is de glorie-tijd van Breda. In de eerste helft van de 16e eeuw wordt het kasteel in renaissance-stijl herbouwd. Mencía de Mendoza had hier haar hofhouding. Tegen die achtergrond moet je de aanwezigheid van Godevaart van Brecht zien. Hij was een zeer aanzienlijke dienaar van de heer van Breda”, aldus Van Roon.

Wijdvertakt

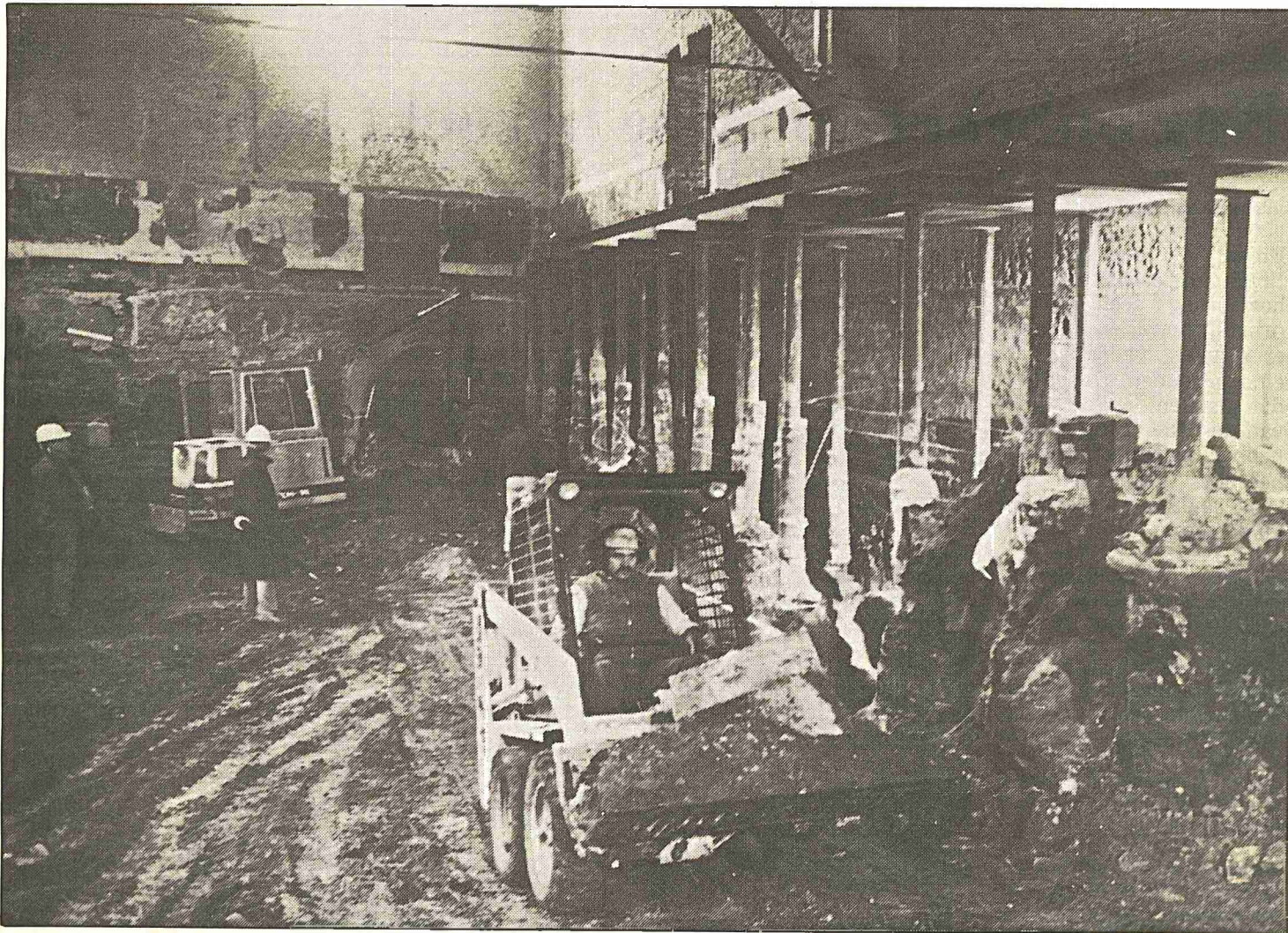
„Godevaart was lid van een wijdvertakte familie. In de 16e eeuw kom je telgen uit dat geslacht tegen in allerlei bestuurslagen. Zo was bijvoorbeeld een Karel van Brecht burgemeester in Brussel en een Jan van Brecht hoogschout in Den Bosch.”

„Met het oog op zijn functie aan het Bredase hof ging Godevaart dicht in de buurt van het kasteel wonen. De familie bezat ook Bouvigne, dat ze als zomerverblijf gebruikte.”

„Godevaart trouwde met Catharina de Lymeth, die reeds op jonge leeftijd bij de geboorte van hun zoon Jacob stierf. Godevaart hertrouwde met Cornelia van Dussen, die hem vier kinderen schonk: Anna, Jan, Marie en Beatrix.”

In 1568 brak de Tachtigjarige Oorlog uit, die uiteindelijk zou leiden tot een onafhankelijke Nederlandse staat. In de Lage Landen kwamen de edelen in opstand tegen Filips II, die zijn hof van Brussel naar Spanje had verplaatst en vandaaruit zijn rijk met steeds strakkere hand ging leiden. Daarnaast ontspoot de oorlog zich als een godsdienststrijd, waarin katholieken en protestanten tegenover elkaar stonden. Zo waren de katholieke Filips II en de protestantse Willem van Oranje, de heer van Breda, elkaars aartsvijanden.

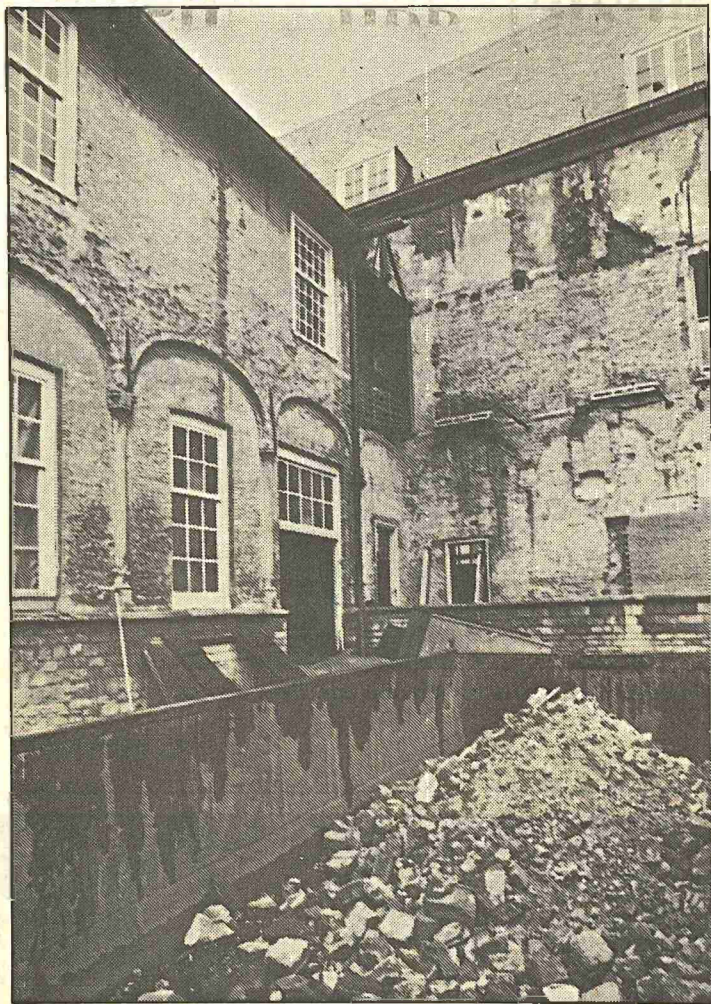
„Anna van Brecht trad in het huwelijk met Hendrik Tseraerts, die afkomstig was uit een aanzienlijke, katholieke familie uit Breda. Hendriks broer Jerome was stalmeester van Willem van Oranje. Samen met de prins week hij uit naar Middelburg. Als diplomaat van

• Werk in het 19e eeuwse deel van het huis, tweeënhalf meter onder het niveau van de Cingelstraat.

- FOTO'S DE STEM / JOHAN VAN GURP

De bewoners van Huize Brecht

• Huize Brecht, gebouwd in de glorie-tijd van Breda.

Oranje reisde hij naar Engeland. Hij was onder meer gouverneur van Walcheren. Jerome Tseraerts verkeerde in het protestantse kamp en werd om die reden door zijn familie

misschien wel als het zwarte schaap gezien.”

Anna van Brecht

„Van zijn broer Hendrik, de echtgenoot van Anna van

Brecht, is bekend dat hij Anna van Habsburg naar Spanje begeleidde. Zij zou daar trouwen met Filips II; voor de koning het vierde huwelijk. Dit voorbeeld toont aan dat de politieke en religieuze scheidslijn dwars door families liep.”

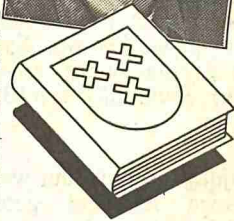
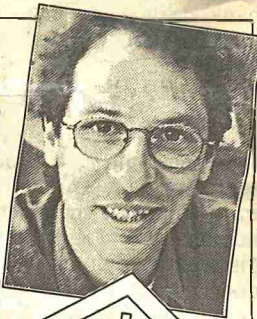
„Rond 1589, nog voor de inname van Breda met het turfschip, besloot Anna van Brecht de stad te verlaten. Ze week uit naar het Land van Luik, dat neutraal was in de oorlog. Nadat ze Breda in 1590 op de Spanjaarden hadden veroverd, hebben de soldaten van prins Maurits het huis en de bijgebouwen in gebruik genomen.”

„Elf jaar later beklagde Anna van Brecht zich in een brief bij het stadsbestuur over de toestand waarin het huis verkeerde. Het interieur en de ruiten waren kapot. Ze schreef ook dat er een smederij in het huis was aangetroffen.”

„Eveneens uit 1601 is een schrijven van prins Maurits bekend. Hij lag met zijn troepen bij Vught voor Den Bosch. De winter trad in en de prins had ijsnagels nodig om de paarden te laten beslaan. Daarvoor stuurde hij smeden naar Breda. Het zou kunnen zijn dat die hun werkplaats in het Huis van Brecht inrichtten. Anna van Brecht vorderde in elk geval tweeduizend gulden 'achterstallige' huur van het stadsbestuur.”

„In 1607 verkocht ze het huis. Later deed ze Bouvigne ook van de hand. De familie Van Brecht verdween vervolgens voorgoed uit het gezicht.”

BREDAAS DAGBOEK

door Peter de Leeuw

De HKB-werkgroep is ook de bewoners en eigenaars uit latere perioden op het spoor gekomen. Twee maal, zo zegt Van Roon, is de inboedel van het huis geïnventariseerd, in 1733 en 1811. In het laatste jaar betrof het de bezittingen van de familie Versluys. Om die en hun waarde in Franse francs (Napoleon regeerde over Europa) op te tekenen had de notaris 175 pagina's nodig. Het werk kostte hem acht dagen. Achttien bedden, honderdtien paar lakens, zeshonderd servetten, Doorniks serviesgoed, een gouden schaal, diamanten halsketting en oorhangers, vijf paarden en koetsen en een kist met een papieren model van het Kasteel van Breda; het is een vrij willekeurige greep uit de beschrijving. In 1828 werd het Huis van Brecht eigendom van de Staat der Nederlanden, die er een militair hospitaal in begon. Vandaag de dag laat Defensie het oudste huis van Breda in oude glorie herstellen.